

परदेशांमध्ये देखिल्या वैद्यकीय उपचारांवर
आणि भारतामध्ये विद्यमान असून देखिल्या
उपचारांवर केलेले वैद्यकीय कार्याची प्रति-
करणाबाबत माग. कि. तरहे.

महाराष्ट्र शासन

तंत्रनिक आरोग्य विभाग,

निर्णय क्रमांक: एमएचबी-१०८४/४१५७/सीआर-१५६/३ रोग्य-२,

संजालक, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २९ एप्रिल, १९८५

निर्णय

भारताबाहेर काढून देखिल्या उपचारांवरून कोणत्याही स्थानीय कोणतीही
प्रतिपूर्ती देण्यात येत नाही. विषयित प्रकरणांमध्ये अशी प्रतिपूर्ती देण्यात यावी
किंवा कसे हा प्रश्न येता काही काळ शासनाच्या विचाराधीन होता. भारत
सरकारने या संबंधात विहित केलेली मार्गदर्शक तरहे विचारात घेऊन, शासन याद्वारे
असा निर्देश देत आहे की, परदेशातील वैद्यकीय उपचारांची प्रतिपूर्ती व त्याच्याशी
संबंधित बाबी यांतील यांच्या प्रकरणावर कार्यवाही करताना पुढील मार्गदर्शक तरहेचा
अर्काद करण्यात यावा :-

- (एक) नि.मानुसार परदेशात देखिल्या वैद्यकीय उपचारांवरून कार्यवाही
प्र.पूर्ती देण्यात येऊ नये.
- (दोन) हे.मध्ये वे.अपाय व्यापक प्रमाणात प्रचलित झालेले नसातील अशा
प्र.रुग्णे उपचार आवश्यक असल्याच्या आ.च्यामध्ये शासकीय
कोषा-याची, डॉक्टरां सल्ल्यावरून त्या या रमताच्या अर्थाने
उपचारांसाठी परदेशात जाण्याची बचत असेल अशा अपवादात्मक
प्र.रुग्णांमध्ये, त्यात बाधुदे देखिल्या नि.मानुसार स्थापन
करण्याच्या वैद्यकीय मंडळाने अशी प्रकरणे रोग्य ठरवी, तर
संजालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र शासन, मुंबई यांनी प्रतिपूर्ती
देण्यासंबंधीचे प्राधिकार द्यावेत. परंतु, भारतात मुंबईतील वैद्यकीय
हॉस्पिटल येथे असे उपचार देखिले असतील अशा अर्काद अशा
सिद्ध्या अर्काद किंवा ही प्रतिपूर्ती मर्यादित ठेवण्यात यावी. अशा
प्रकरणांमध्ये, विमान-आड्याच्या प्रतिपूर्तीचा प्रश्न विचाराधीन
विचारात घेण्यात येऊ नये.
- (तीन) ज्या उपचारांवरून उपचारांसाठी अपाय भारतामध्ये सर्वत्र सोपी
उपलब्ध झालेल्या नाहीत असे आचार.म.म.न. संजालक, आरोग्य सेवा,
मुंबई यांनी निश्चित केलेले आणि वे.परदेशातील उपचारांसाठी व परीत
[दोन] मध्ये नमूद केलेल्याप्रमाणे नंतरच्या प्रतिपूर्ती साठी विचारात
दे.यात यावेत ते. आचार.म.म.न. नमूद केले आहेत :-

[१] मृतदेह, मुत्रविंड प्रतिरोधक अ.क्रिया [कॅन्सर किडनी
ट्रान्सप्लॅन्ट].

[२] ज्याच्यावर पूर्वीच परदेशात हृदय उपचार गारतक्रिया
[बाध्यास लॅपरी] झालेली आ. अशा रुग्णांच्या बाबतीत
पुन्हा रक्तसंचनी अ.क्रिया [२] रॉबर्टगुलरायकेलान]

अन्वेषणखेरीज कोणत्याही बाबतीत ती तत्वे मिळिल करण्याचा विचार करण्यात येऊ नये.

५. परदेशांमध्ये जेव्हा वैयक्तिक उपचाराबाबत जाधि वरिष्ठेद ४ मध्ये वर्गीकृतल्या विशेष शाखांच्या द्वारे करावयाच्या उपचाराबाबत प्रतिपूर्ती मिळण्याबाबतची जी प्रसूचित प्रकरणे शाखेच्या विचाराधीन ५ जानेवारी १९८५ रोजी किंवा त्यानंतर सादर करण्यात आलेली असतील जाधि त्या विधमानुसार ज्याच्या बाबत अंतिम निर्णय झालेला नसेल ती प्रकरणे या माहितीक तत्वांनुसार विनियमित करण्यात येतील.

६. हे आदेश विस्तृत विभागाच्या कुनोपचारिष्ठ तदर्थ क्रमांक-तीआर-३३९/८५/सतर्जआर-५, दिनांक १० एप्रिल १९८५ अन्वये त्या विभागाच्या सहभागीने काढण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(तहजी) श्री. ए.डी. तिरुडकर,
उप सचिव,
महाराष्ट्र शासन.

देण्यात आले असतील त्या रुग्णातल्याने आकारलेल्या संपूर्ण खर्चाची प्रतिपूर्ती देण्यात यावी, मात्र यात प्रधात खर्चाचा अपवाद असेल.

५. वरील परिच्छेद ४ मध्ये पूर्वकल्पना केल्याप्रमाणे, पुढील तऱ्हा भारतीय विविक्तोपचारांची सोय असेल त्या तऱ्हा म्हणून लागू झालेल्या आहेत :-

(अ) हृदय उपचार शस्त्रक्रिया :- [Bypass Coronary Surgery]

[एक] तदर्थ रेल्वे, हेडक्वार्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास.

[दोन] क्रिष्णन मेडिकल कॉलेज जेन्स हॉस्पिटल, चेन्नोर.

[तीन] के. ई. एम. रुग्णालय, मुंबई.

[चार] जल्लोक हॉस्पिटल, मुंबई.

[पाच] बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई.

[सहा] कस्तूरबा हॉस्पिटल, गोवा.

[सात] डॉ. चित्रार्थ तिरुन्न इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस जेन्स टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम.

(ब) मूत्रपिंड प्रतिरोपण :- (Kidney Transplantation)

[एक] क्रिष्णन मेडिकल कॉलेज जेन्स हॉस्पिटल, चेन्नोर.

[दोन] डॉ. इन्डिया इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली.

[तीन] पोस्ट ग्रेज्युएट इन्स्टिट्यूट, वडोदा.

[चार] जल्लोक हॉस्पिटल, मुंबई.

(क) रक्तकाण्ड रोग :- (Blood Cancer)

[एक] टाटा मेमोरियल हॉस्पिटल, मुंबई.

[दोन] कॅन्सर इन्स्टिट्यूट, अडवार, मद्रास.

(ड) हृदय-शस्त्रक्रियांची लागू प्रकरणे :- (Heart Surgery Cases)

[एक] तदर्थ रेल्वे, हेडक्वार्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास.

[दोन] क्रिष्णन मेडिकल कॉलेज जेन्स हॉस्पिटल, चेन्नोर.

[तीन] के. ई. एम. रुग्णालय, मुंबई.

[चार] डॉ. इन्डिया इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली.

[पाच] बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई.

[सात] डॉ. पी. पी. पंत हॉस्पिटल, दिल्ली.

[सात] डॉ. चित्रार्थ तिरुन्न इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस जेन्स टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम.

[आठ] पोस्ट ग्रेज्युएट इन्स्टिट्यूट, वडोदा.

[नव] एन. एन. के. एम. हॉस्पिटल, कोकता.

[सहा] कस्तूरबा हॉस्पिटल, गोवा.

[असा] वाडिया इन्स्टिट्यूट ऑफ कार्डिओलॉजी, पुणे.

६. शासन आणखी जसा निर्देश देत आहे की, अस्तुत मार्गदर्शक तत्वे लागू करण्याबाबत विविक्त तद देण्यात आतल्याने विनिर्देशपूर्वक मर्यादा दिलेली